

Конгрес **У**країнських **Н**аціоналістів

Змагатимеш до поширення сили, слави, багатства і величі Української Держави

НАЦІЯ І ДЕРЖАВА

e-mail: nacija@ukr.net www.cun.org.ua 26 вересня 2013 року № 39 (514)

УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС НЕ МАЄ АЛЬТЕРНАТИВИ

Євроінтеграційні прагнення нашої держави стали головною темою розмови на щорічному саміті Ялтинської європейської стратегії та об'єднали владу і опозицію. Слова, винесені в заголовок, – "Угода про асоціацію з ЄС не має альтернативи" – належать не кому-небудь, а чинному Президентові України Віктору Януковичу. Вони прозвучали в Ялті під час дискусії.

Власне, дискусії щодо європейського вибору України не було, як і не існувало розбіжностей в поглядах іменитих закордонних гостей щодо майбутнього нашої держави "в народів вільних колі". Українці ж демонстрували давно не бачену єдність, і так хотілося вірити, що для кожного з них понад усе – добро і процвітання рідної держави. А недієспроможні реляції радника президента Російської Федерації Сергія Глазьєва, який за дорученням Кремля "ряткував" Україну від "зазіхань" європейських "неоімперіалістів", ми перекажемо нижче з однією метою – продемонструвати ірраціональність російської риторики...

Репрезентативність ювілейного, десятого, саміту ЯЄС була солідною. Президент Литви Даля Грібаускайте, президент Ізраїлю Шимон Перес, подружжя Клінтонів – колишній президент США Білл і екс-держсекретар Гілларі, посередник між Брюсселем і Києвом, екс-президент Польщі Александер Кваснєвський, колишній глава уряду Великобританії Тоні Блер, єврокомісар Стефан Фюле, який відкривав саміт, "десант" представників Європарламенту додавали ваги не лише зібранню, а й цивілізаційному вибору України. Так, наша країна поки що навіть не кандидат на членство в ЄС, а повноцінне місце в Євросоюзі займе – за найоптимістичніших прогнозів – не раніше, ніж за десять років. Але після успішного для нас Вільнюського саміту і підписання Угоди про асоціацію з ЄС в Україні буде перспектива на творення модерної заможної держави, за яку дорогу ціну заплатили багато поколінь українців, а також перспектива назавжди позбутися агресивної "опіки" Росії, алгоритм поведінки якої незмінний: насильство і жорстокість.

Закінчення на 2-й стор.

ПОДЯКА

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА МОГИЛУ

Редакція часопису "Нація і держава" висловлює подяку другові Богданові Качору (США) за пожертву в розмірі ста американських доларів – у пам'ять про видатного письменника, громадсько-політичного діяча, дослідника української старовини, справжнього націоналіста, державника, члена Конгресу Українських Націоналістів Сергія Плачинди, який відійшов у вічність 8 вересня на 86-у році життя.

Українці всього світу щиро шанують славної пам'яті Сергія Плачинду за подвижницьку працю в ім'я України. Його творча спадщина, як неопалима купина, назавжди залишиться в історії української літератури, як і в пам'яті людей – образ українського лицаря – Сергія Плачинди.

Вдячні Богданові Качору за пошанування пам'яті нашого спільного друга.

ВАКХАНАЛІЯ УКРАЇНОФОБІВ

КОЛИ ВАНДАЛИ ПРИ ВЛАДІ

Ольга РІЗНИЧЕНКО

На вимогу Харківського міського голови Геннадія Кернеса рішення про долю меморіальної дошки Юрію Шевельову винесене на сесію Харківської міської ради 25 вересня 2013 року. При цьому абсолютно проігноровані надані йому вагомі й неспростовні докази непричетності Юрія Шевельова до будь-яких проявів колабораціонізму з гітлерівською окупаційною владою. За словами Володимира Огризка – українського дипломата, міністра закордонних справ України з грудня 2007 року до березня 2009, надзвичайного і повноважного посла України, "теперішня харківська влада в особі міського голови Геннадія Кернеса та голови облдержадміністрації Михайла Добкіна не передбачає перспективи будь-якого результативного конструктивного діалогу." Звернення творчої і наукової інтелігенції України до віце-прем'єра уряду К.Грищенка і його запевнення, що питання дошки в нього на контролі, не має для Кернеса і Добкіна ваги.

Якщо позиція інфантильно-дрімучого Добкіна, який ще не награвся у солдатики, як у свій час слабоумний російський цар Павел, зрозуміла, то Кернес з його гіперінстинктом виживання і не найгіршими піар-менеджерами, м'яко кажучи, здивував. У 2004 році, коли треба було, він і на Помаранчеву трибуну, встановлену на центральній площі Харкова, піднявся, і потім розбиту меморіальну дошку кардиналу Йосифу Сліпому (за його ж словами – "пособника фашистам") відновив, назвавши пізніше патріарха УГКЦ "видатною людиною, мучеником"… І тут раптом здоровий глузд зі всіма "собаками Павлова" залишають кернесівський організм, всебічно представлений, якщо кому цікаво, на його інтернет-сторінці.

Для чого в самий пік підготовки до підписання Угоди про асоціацію з ЄС і загострення стосунків з Кремлем підкидати власній державі скандал із дошкою, що увічнює Ю. Шевельова, авторитетного у Європі і всьому світі вченого?! Невже Кернес, крім всього, підсів ще й на кремлівську "голку"?

Від редакції. Вчора харківські депутати таки вирішили демонтувати пам'ятну дошку Юрію Шевельову, таким чином вкривши себе ганьбою перед Україною і світом. "За" висловилися 65 депутатів, "проти" – 4, троє утрималися. Протягом півгодини пам'ятну таблицю брутально знищили. Дошку навіть не зняли зі стіни, а розбили сокирою на уламки. У Харкові – вандали при владі...

ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ВИБІР

УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС НЕ МАЄ АЛЬТЕРНАТИВИ

Даля ГРІБАУСКАЙТЕ і Віктор ЯНУКОВИЧ

Закінчення. Початок на 1-й стор.

ЩОБ ГАРАНТУВАТИ ЄВРОПУ В УКРАЇНІ

Специфіку політики недоброзичливої сусідки відчуває не тільки Україна, а й державні діячі інших країн. "Ми рахуємо дні до саміту у Вільнюсі, – сказала Даля Грібаускайте. – Часу стає менше, і зростає тиск з боку третіх країн. Я бажаю Україні мати сили для опору цьому тиску... Залишаються конкретні задачі, аби гарантувати Європу в Україні. Треба створити правові гарантії для чесних виборів в Україні. Вибіркове правосуддя є катастрофічним для української демократії".

До названих задач ще додають боротьбу з корупцією. Здолавши "першочергові" перепони, розчистимо дорогу для проведення реформ в економіці, освіті, медицині, для утвердження європейських стандартів життя. Як би не переконували світову спільноту наші "доброзичливці" в тому, що в Україні гряде економічна криза, насправді вона нам не загрожує. Перепони до цивілізованого

Леонід КУЧМА і Александер КВАСНЄВСЬКИЙ

світу нам створює криза культури в усіх її багатогранних вимірах. Подолання цієї кризи потребує змін поведінки усіх громадян – шляхом відродження наших, українських цінностей паралельно з утвердженням європейських. Скарби української духовної спадщини та моральної традиції не зайве використати європейцям, насамперед пізнавши сутність українців і нашу історію.

Угода про асоціацію сприятиме посиленню "статусу" України – як потенційного кандидата в ЄС. Наш поступ може гарантуватися готовністю Євросоюзу робити реальні ефективні кроки назустріч Україні. Чи буде на це політична воля з боку ЄС ? І чи ставить перед ним такі побажання (вимоги?) українська влада? Адже євроінтеграцію легко дискредитувати неспроможністю української сторони втілити умови Угоди про асоціацію, що, зрозуміло, буде активно стимулювати Росія. Схоже, в ЄС це мають намір враховувати. У понеділок на засіданні профільного комітету країни – члени ЄС визначили обсяг тимчасового застосування Угоди про асоціацію відразу після підписання документа у Вільнюсі – без його ратифікації. За словами міністра закордонних справ головуючої в ЄС Литви Лінаса Лінкявічюса, це "близько 90 відсотків Угоди в частині глибокої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі і понад 50 відсотків політичної частини. Хоча це рішення технічне, та воно дуже важливе у світлі незворотності процесу". Це добрий сигнал не лише Україні, а й іншим державам, які прямують до підписання Угоди з ЄС.

Реальною перешкодою для євроінтеграційної Угоди залишається ув'язнення Юлії Тимошенко. Як вийти із ситуації, яку сама ж Банкова й створила, ламають голови не лише в Києві, а й, схоже, в Брюсселі. Кажуть, начебто вже й варіанти звільнення із-за грат Юлії Володимирівни знайдено. Про один із них розповіла на "Свободі слова" регіоналка Інна Богословська. Найімовірніше, ув'язненій дозволять виїхати на лікування за кордон.

Тим часом Москва оголосила Україні справжню "холодну" війну. І не лише їй.

"НІ КРОКУ НАЗАД – ПОЗАДУ МОСКВА!"

Саме такими словами завершив свою промову в Ялті Александер Кваснєвський. Йому аплодували не лише в залі, а й зустріли оваціями по завершенні саміту в літаку. "Кваснєвський був в ударі", – поділився враженнями Ігор Рибачук. Втім, виглядає на те, що в піднесеному емоційному стані на ЯЄС-2013 перебував не лише давній друг України Кваснєвський. Не зумів зіпсувати настрій ні українцям, ні закордонним гостям той таки С. Глазьєв, а лише став мішенню для "приколів" і відбув до Москви з ярликом "пан катастрофа" – після змалювання загроз, з якими чигає на Україну "злий і підступний" Євросоюз.

Після торговельної війни проти українських товарів, шантажу та оббріхування України, звинувачень Євросоюзу в неоімперських намірах щодо країн Східного партнерства, посланець Путіна взявся хамовито повчати Україну, як їй жити далі, тепер уже – в присутності учасників Ялтинської Європейської Стратегії, що, втім, дало їм можливість почути російські філіппіки "без купюр". У виконанні Глазьєва вони виглядали настільки дико і примітивно, неначе в XXI століття раптом потрапив динозавр. Приміром, він наполегливо радив Україні негайно відмовитися від ЗВТ з ЄС, мовляв, там, на відміну від Митного союзу, панує нерівноправ я, і якщо вже йти в Європу, то тільки разом із Росією – під її проводом. І український шоколад не будуть купувати в ЄС, пригрозив Глазьєв, бо й какао в Україні нема для цього кондитерського виробу (У залі – сміх. Начебто какао є в Швейцарії, чий шоколад славиться на весь світ). На такий горе-аргумент жваво і весело зреагувала Гілларі Клінтон. Оцінивши нашу кондитерку за найвищим балом, вона усіх закликала купувати чудовий український шоколад.

Якщо Україна підпише Угоду до асоціації з ЄС, не вгавав Глазьєв, у неї буде погіршення торгового балансу, її чекає дефолт (безглуздість московських "прогнозів" спростував Прем'єр-міністр України Микола Азаров). "Хто заплатить за його наслідки? А це – 35 мільярдів євро! Валютних резервів Україні вистачить лише на півроку, – порахував наші гроші Глазьєв. – Чи готова Європа взяти на себе такий тягар фінансової відповідальності?" – тепер уже "вболіваючи" за ЄС, голосив С.Г.

"Європа" відреагувала з почуттям гумору. "Ви – кандидат на титул "пан катастрофа", – сказав головуючий модератор панелі Стефан Сакер. А наш Петро Порошенко "поставив не місце" речника "московіади" фаховими аргументами, перед якими росіяни традиційно безсилі. Кваліфікаційний рівень російських "аналітиків" з українського питання – нижче каналізації, тож вступати з ними в дискусію – марна справа. Чого лише вартий московський лемент про те, що "якісні і дешеві товари з Євросоюзу прийдуть в Україну, а тоді наповнять і російський ринок", який Путін і Медведєв будуть відчайдушно захищати, звісно, шантажуючи українського товаровиробника. Насправді продукція ЄС апріорі не може загрожувати російському ринку. Адже відповідно до базових норм міжнародної торгівлі таке неможливо в принципі, бо товар із ЄС після перетину митного кордону України так і залишиться товаром із походженням ЄС. Продавати його як український товар неможливо. Непрофесійність російських "спікерів" викликає в кого іронію, в кого співчуття. "Нещасний Глазьєв", – це Олег Рибачук.

Бідкався Глазьєв і над екологією Луганщини, яка неодмінно постраждає через розробки сланцевих родовищ. Щоправда, і словом не обмовився, що сланцевий газ зруйнує російську монополію на енергоносії в Україні. Як сказав Петро Порошенко, екологічну безпеку для наших громадян ми гарантуємо самі і зробимо нашу економіку набагато енергетично ефективнішою.

"Наша справа – попередити", – буркнув Глазьєв і викликав гомеричний сміх у залі. А коли ще й заявив, що його непокоїть стан демократії в Україні, то від такої зухвалості можна було й оніміти. У нас, бачите, погрожують тим депутатам, які хочуть звернутися до Конституційного суду з приводу Угоди про асоціацію з ЄС! І це каже людина В.Путіна, який перетворив Державну думу в підневільну інституцію, де не представлена жодна опозиційна партія. "Проведіть референдум щодо вступу в ЄС! Ми вам допоможемо", – гукав Глазьєв і від безсилля ще більше надував щоки...

РАЗОМ НАС БАГАТО, НАС НЕ ПОДОЛАТИ!

Убогі "пасажі" і кремлівського диктатора, і його придворних дедалі виразніше свідчать про їхню безпорадність перед вільним світом, але це ще не означає, що врешті Путін адекватно сприйматиме реальність і відмовиться від традиційних методів впливу – насильства і провокацій. Про це свідчить істерика російського прем'єра Д.Медведєва, який днями заявив: "Особливий партнерський режим Києва та Москви закінчився. Нехай продають свою продукцію в Європу. Нехай спробують продати".

Після Ялти Москва почала шантажувати Польщу. Виявилося, що польські яблука і груші раптом стали "шкідливими" для російського споживача. Молдова, Грузія і навіть Литва ще раніше відчули на собі синдром московського гніву. Стратегія Путіна – відновити російську імперію і зайняти в історії "гідне" місце – поруч із параноїком Петром І і тираном Сталіном. Але російська модель ставлення до зовнішнього світу – неприйнятна для його цивілізованої частини. Безпардонних і зарозумілих політиків у пристойному співтоваристві зневажають. Але терплять. Хто зна чого можна чекати від непрогнозованої Москви з її ядерним арсеналом. Адже сьогодні саме вона – одинока серйозна загроза для світової спільноти. Це хоч і поволі, але дедалі глибше усвідомлюють державні діячі провідних країн світу. Для європейської спільноти членство України в ЄС має таке ж важливе значення, як і для нашої країни. Якщо це збагнуть у Євросоюзі, то після підписання Угоди у Вільнюсі на Україну будуть поширені ті ж преференції, які мають "дійсні" члени ЄС. Зволікати з цим небезпечно. Добре, якщо це усвідомлюють і в Україні.

Президент Віктор Янукович вважає євроінтеграцію безальтернативним вибором України. У Ялті, як кажуть очевидці, він тримав удар, говорив переконливо й змістовно. Після спілкування з Президентом партія влади також перейнялася національними інтересами України – саме в площині європейського вибору. Опозиція завжди трактувала євроінтеграцію як українську перспективу. Унікальний випадок, коли влада і опозиція не сваряться, а спільно радяться про те, як забезпечити Українській державі гідне майбутнє. Чи усвідомлюють вони, що після підписання Угоди у Вільнюсі (благаємо Господа, аби так і було) їхня, та й кожного з нас відповідальність перед Україною зросте встократ? Насамперед нам треба буде переформатувати стосунки відповідно до європейських стандартів, які передбачають повагу й толерантність, свободу та законослухняність. Непросто буде владоможцям, яким доведеться навчитися поновому, по-європейському спілкуватися із суспільством і його інтелектуальною елітою – інтелігенцією. Розчаруються й ті, хто сподівається, що Європа дасть нам гроші, а в нас далі процвітатимуть безгосподарність, сміття на вулицях, пияцтво та матюки.

Проблем у нас чимало. Ми їх знаємо і будемо шукати шляхи для розв'язання. Нам це під силу, коли ми разом творимо добро, позбувшись захланності та дріб'язкових хапальних інстинктів. Адже нас так багато – в Україні, в світі.

І ще. Всевишній допомагає тому, хто сам дбає про добре діло.

Марія БАЗЕЛЮК

Наші корпункти

Вінниця	Березовський В'ячеслав	(067) 258-55-71
Дніпродзержинськ	Чередниченко Олександр	(098) 242-54-87
Дніпропетровськ	Фурман Анатолій	(050) 695-83-48, (097) 243-71-72
Донецьк	Олійник Марія	(062) 337-23-48
Житомир	Ярмолінський Олег	(067) 702-63-37
Запоріжжя	Тимчина Василь	(0612) 67-31-82
Івано-Франківськ	Салига Роман	(0342) 3-11-35
Кіровоград	Тріщенко Віктор	(0522) 36-95-25
Київська обл.	Сахацький Олександр	(04597) 4-92-93
Київ	Шепетюк Юрій	(044) 278-63-89, 279-68-34
Кривий Ріг	Мельник Олександр	(096) 298-19-56
Луцьк	Хомич Іван	8-095-92-66-154
Львів	Динилиха Ігор	(0322) 38-67-63
Миколаїв	Салтиченко Михайло	(067) 942-64-71
Одеса	Ролінський Володимир	(095) 678-76-73
Полтава	Паламарчук Дмитро	(050) 171-63-49
Рівне	Бідюк Юрій	(050) 435-34-34
Севастополь	Проценко Володимир	(0692) 48-79-46
Сімферополь	Овчарук Василь	(0652) 34-64-07
Суми	Друзь Віктор	(096) 485-67-37
Тернопіль	Ткач Володимир	(098) 711-05-50
Ужгород	Сачко Олександр	(099) 053-48-69
Харків	Дяків Богдан	(057) 716-02-18
Херсон	Реуцький Іван	(097) 285-32-96
Хмельницький	Бенюк Ніна	(8096) 362-72-23
Черкаси	Савченко Максим	(067) 647-35-24
Чернівці	Лютик Віктор	(0372) 51-02-72
Чернігів	Рябченко Валерій	(04622) 4-38-81

ШЕВЧЕНКОВА УКРАЇНА

1860 РІК У ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Юрій ШЕВЕЛЬОВ

Різкі повороти долі ділять життя Т.Шевченка на чітко окреслені періоди: кріпацтво, воля, арешт і заслання, знову воля. Цю періодизацію його творчості застосовують механічно, без глибокого аналізу й вичерпного зіставлення фактів. Із часів кріпацтва збереглося надто мало творів, а то й ні одного, оскільки датування "Причинної" 1837 роком спірне. І все ж загальноприйнятим є поділ творчості Т. Шевченка на три періоди: до заслання, протягом заслання і після заслання.

Насправді ситуація складніша. Т.Шевченко завжди залишався самим собою. Цілісність його творчості вражаюча: в авторі "Марії" одразу впізнаєш автора "Причинної" і "Катерини". І все ж між першим і останніми творами відчувається, величезна різниця – у стилі, настроях, філософії. Розвиток його творчого стилю виявився у різних піднесеннях та спадах, і намагання звести їх до трьох періодів означало б спростити картину.

Адекватна періодизація поезій Т.Шевченка ще й досі не розроблена, а чимало непорозумінь випливає з тенденції надавати особливого значення одним періодам, водночас нехтуючи іншими. Лише після того, як учені чітко розроблять кожен період поезії Т.Шевченка і зведуть їх відмінності та суперечності до спільного знаменника, можна буде скласти повне уявлення про Т.Шевченка як поета. життя Т.Шевченка, необхідно бодай побіжно оглянути характерні риси його творчості 1857–1859 рр.

Після вимушеної шестирічної мовчанки протягом заслання Т. Шевченко почав із того, що грунтовно переглянув свою "Москалеву криницю" (перший варіант з'явився 1847-го, другий – 1857-го р.).

Тут ми знаходимо твори різних жанрів і з різними стилістичними особливостями. Але що надає цьому періодові окремого забарвлення, о це "Подражанія" біблійним пророкам і псалмам ("Подражаніє 11 псалму", "Ісаія. Глава 35", "Подражаніє Ієзекіїлю. Глава 19", "Осії. ГлаваXIV") та дві поеми з часів зародження християнства: "Неофіти і "Марія" (ці твори займають п'ятдесят дві із сімдесяти двох друкованих сторінок). Стиль і настрій цих віршів та поем характерний для більшості інших творів тих років. То були роки, повні біблійних видінь, які віщували криваву кару, помсту, що мала впасти на грішників та експлуататорів, роки, коли "*Злая своєволя // Сама скупається, сама // В своїй крові*" ("Подражаніє Ієзекіїлю"), коли поет кинув в обличчя тим, хто, согрішивши, не розкаявся:

Вас найде... всюди правда-мста;
а люде
Підстережуть вас на тоте ж,
Уловлять і судить не будуть,
В кайдани туго окують,
В село на зрище приведуть,
І на хресті отім без ката
І без царя вас, біснуватих,
Розпнуть, розірвуть, рознесуть,
І вошей кровію, собаки,
Собак напоять...

("Осії. Глава XIV")

Усе в цьому уривку є характерним – і ототожнення помсти із справедливістю, відмова від правосуддя в ім'я самосуду юрби, і апофеоз жорстокості, сліпого й кривавого бунту, і видіння раю, який настане після тріумфу народної помсти. Це поезія апокаліпсису, який, однак, веде не до кінця світу, а до ідилічного майбутнього царства справедливості; поезія ненависті, що плине з надміру любові; поезія мучеництва, яке людина приймає добровільно заради інших і котре намагається компенсувати наругою над іншими. Ціла поема побудована на контрастах, на неодноразових З погляду майстерності твори Т.Шевченка цього періоду сягають вершини його поетичних здобутків, а більш пильний аналіз покаже, що за позірним хаосом криється незвичайне володіння матеріалом, підспудна логіка й система. (…)

Т. Шевченко не був соціологом, та й ідеологічні тонкощі його анітрохи не хвилювали. Однак якби нам хотілося звести його ідеї 1860 р. в одне логічне ціле, то можна було б їх викласти приблизно так: він сподівався, що зміна несправедливого устрою життя настане тоді, коли з'явиться апостол правди і науки. А той, опираючись на всіх "доброзиждущих" і "чистих серцем", звергне "царя", винного в усіх лихах, і встановить новий порядок, за якого запанують братня любов і справедливість. За такого порядку кожен, хто чесно працює і чистий серцем, зможе побудувати своє життя у гармонії з іншими такими, як він, і в гармонії з Усесвітом "сві– томбратом", що був установлений згідно з законами Божими...

В останній період своєї творчості Т.Шевченко усвідомлює і засуджує два гріхи людства. Це надзвичайно характерні гріхи, і вони показують, наскільки послідовним і щирим був Шевченко-філософ тих років. Одним із гріхів є жадібність, яка виникає із самозвеличення, скнарості і насильства. Це смертний гріх, тому що він порушує саму основу структури Всесвіту – гармонію і рівновагу людини в собі, у її стосунку до інших і в стосунку людини до Бога. Образ, що є втіленням цього гріха – це образ "царів" і "царят". Про нього вже говорилося раніше, основні посилання процитовані, тож зупинятись на ньому немає потреби.

Концепція другого гріха не менш характерна для нових настроїв Т. Шевченка. Присвячені цій концепції вірші "Гімн черничий" від 20 червня 1860 р. та "Великомученице кумо!" від 2 грудня 1860 р. Це гріх проти себе самого, проти власного тіла, отже, проти власної душі. Це гріх відмови від статевого життя, гріх неприйняття життя, неповного користання з усіх благ, які воно нам дає. Це гріх целібату, що його поет називає – удаючись до характерного в цей період оксиморона – "гріхом праведним". Він робить із людини "незрящу", "недвигу серцем", У своєму новому синтезі/ у пошуках й утвердженні гармонії Всесвіту, Т.Шевченко приймав усі сторони і прояви життя, крім одного – зла. Ніщо не було таким далеким і чужим йому, як аскетизм. Вічно мріючи про сімейне щастя, він, однак, віддавав перевагу гультяйству над цнотою і закінчив свій вірш "Великомученице кумо!" порадою:

Прокинься, кумо, пробудись
Та кругом себе подивись,
Начхай на ту дівочу славу
Та щирим серцем, нелукаво,
Хоч раз, сердего, соблуди.

Різко порвавши з бунтарством попереднього періоду своєї. творчості з її стилістичною деструктивністю, утвердившись у гармонії як основі Всесвіту та соціального устрою і застосувавши цей принцип рівноваги в самому стилі своєї поезії, Т. Шевченко в останні місяці свого життя виробив дещо інакший підхід до проблеми національної свободи України. Ностальгія його, глибока любов до свого краю залишилась та ж. Пейзаж у його ідиліях – завжди один: дніпровський (див., наприклад, "Над Дніпровою сагою" від 24 червня 1860 р.)" – українське село (наприклад, "Тече вода з-під явора" від 7 листопада 1860 р.). І навпаки, пейзаж його лихих видив це російський пейзаж, як звичайно, санкт-петербурзький ("Якось-то ідучи вночі" від 13 листопада 1860 р.; "О люди! люди небораки!" від 3 листопада 1860 р., і, до певної міри, "Кума моя і я", 1860 р.). В останньому Шевченковому вірші український пейзаж виразно ототожнюється з раєм:

...над Стіксом, у раю,
Неначе над Дніпром широким,
В гаю – предвічному гаю,
Поставлю хаточку, садочок
Кругом хатини насаджу...

("Чи не покинуть нам, небого", 15 лютого 1861 р.)

Важливо, що український пейзаж – це завжди природа безхмарного літа, без сліду тієї романтичної атмосфери шторму і злив, яка була властива ранньому Т.Шевченкові; природа, над якою постійно світить лагідне сонце, що, здається, ніколи не заходить і не ховається за хмари. Російський пейзаж навпаки – нічний пейзаж із туманом і бурями, млою і примарними вогнями, що виринають з темряви, з невідомості, мов очі Сатани.

Як бачимо, глибока любов поета до рідного краю не пропала. Однак із віршів цього періоду зникає тематика, пов'язана з історією України, тема національного гноблення, така характерна для періоду "трьох літ" (1843–1845). Причину цього знайти легко: не у кривавих битвах та сутичках минулого і не в сліпому бунті бачить тепер Т.Шевченко визволення людини, а в становленні внутрішньої гармонії людської душі, гармонії взаємин людських душ. Якщо цієї гармонії буде досягнуто, проблема України вирішиться сама собою. Тепер проблема України і її визволення підпорядковані іншій, більшій проблемі.

Це виразно показує єдиний вірш цього періоду, присвячений філософській інтерпретації української історії. Це вірш, процитований раніше, – "Бували войни й військовії свари", написаний 26 листопада 1860 р. В ньому Т.Шевченко заперечує минуле України. Тепер йому здається, що повстання і війни давньої України пішли намарне:

Бували війни і військовії свари:
Галагани, і Киселі, і Кочубеї-Нагаї;
Було добра того чимало.
Минуло все, та не пропало,
Остались шашелі; гризуть,
Жеруть і тлять старого дуба...

Причинилися до цієї трагедії правлячі класи України, що пов'язали свої долі з Росією, ставши, як назвав їх поет, "няньками, дядьками отечества чужого". Але сам дуб, себто Україна, усе ще повен життя, глибоко в корінні:Це й є ті апостоли правди і свободи, про чий прихід поет писав трьома тижнями раніше. Він продовжує думку про парості:

/ виростуть; і без сокири
Аж зареве та загуде,
Козак безверхий упаде.

В останній рік його життя усі теми й проблеми попередніх років одна за одною були переглянуті, передумані й осмислені по-іншому. І всюди цей процес перегляду і переосмислення ішов в одному й тому ж напрямку: відмова від зовнішнього ефекту, зосередження дії на внутрішньому світі й духовних цінностях людини; особливе відчуття вселенської злагоди, душевна рівновага, злиття зі Всесвітом в ідеальній гармонії.

(Скорочено)

НА СПОЛОХ!

ЯК ДІЄ РУСИФІКАТОРСЬКА ПОЛІТИКА ТАБАЧНИКА У КИЄВІ

Тарас МАРУСИК

Школа № 76 у районі Києва з історичною назвою "Борщагівка" одержала статус спеціалізованої з поглибленим вивченням української мови та літератури у 2005 році. Через два роки школі було присвоєно ім'я Олеся Терентійовича Гончара.

І в цій "статусній" школі з українським "акцентом" несподівано для багатьох батьків, чиї діти пішли цього року у п'ятий клас, вирішили навчати усіх поголовно російської мови – поки що як другої іноземної. Це посмертний ляпас письменникові і громадському діячеві, авторові фактично забороненого роману "Собор" і послідовному оборонцеві української мови – незважаючи на його високий державний і партійний статус у совєцькі часи…

Олександр Мартиненко, батько п'ятикласниці, забив на сполох на початку вересня, як тільки дізнався про запровадження російської мови як уже про доконаний факт. Він заявив незгоду адміністрації школи, бо хоче, якщо вже так затверджено держстандартом освіти, щоб його донька, крім англійської, вивчала як другу іноземну не російську мову. Після негативної відповіді у школі він звернувся за допомогою до народних депутатів, зокрема до Ірини Фаріон.

20 вересня відразу після закінчення пленарного засідання Ірина Дмитрівна разом із Юрієм Левченком й автором цих рядків приїхала в школу, де зустрілася з директором Оленою Петрівною Знак, її заступниками, а також начальником відділу освітнього управління Святошинської РДА Ігорем Анатолійовичем Лук'янчуком. Всі в один голос запевнили, що батьки самі обрали такий варіант з другою іноземною мовою – спочатку рада школи 19 лютого 2013 року, а відтак загальношкільні батьківські збори 18 квітня ц. р. І лише один батько не погоджується.

При ознайомленні з протоколами засідань виявилося, що 19 лютого відбулася певна маніпуляція – у порядок денний внесли вже чітко сформульоване питання про запровадження вивчення російської як другої іноземної мови у 5-их класах. Крім того, О. Мартиненко підкреслює, що батьки не знали про це, як і про те, що можна обирати другу іноземну мову.

Історія продовжилася у вівторок 24 вересня на розширених батьківських зборах, в яких взяв участь народний депутат Ігор Мірошниченко, а також співробітниця освітнього управління КМДА Олена Святенко. Мовному питанню, з якого почали збори, виділили найбільше часу. Було багато дискусій, перебивань, перекрикувань, але виявилося, що не лише один батько не згоден з таким рішенням адміністрації. Ба більше – він розробив і розповсюдив серед батьків п'ятикласників анкету, відповідно до якої німецьку і французьку мови вибрали по 18% батьків, іспанську – 14%, китайську і російську – по 13%, японську – 11%, польську – 10%, італійську – 3%.

Після "гарячого" полілогу О.Святенко запропонувала провести збори батьків усіх трьох п'ятих класів, на яких кожен батько має подати письмову заяву на ім'я дирекції школи з указанням вибраної другої іноземної мови. Збори заплановано провести 26 вересня 2013 року о 18.30. На моє запитання, чому це не було зроблено ще в квітні, О.Святенко відповіла, що має ту саму інформацію, що й усі, – від директора школи.

До речі, О.Знак стала директором школи 2 липня і безпосередньо не була причетна до зборів 19 лютого і 18 квітня ц. р. На той час вона займала посаду заступник директора з виховної роботи. Директором школи була тоді Людмила Євгенівна Наумчак, яка несподівано для багатьох влітку написала заяву про звільнення за власним бажанням.

ПОКЛИК СУМЛІННЯ

ВАСИЛЬ СТУС І ДОНЕЧЧИНА:

довге повернення на рідну землю

Марія ОЛІЙНИК

З Донеччини пішли в широкий світ такі подвижники духа, як Іван та Надія Світличні, Іван Дзюба, Олекса Тихий, Василь Стус.

Відзначення дат, вшанування пам'яті, вивчення творчості, дослідження зі Стусівської проблематики розпочалися в Донецькій області з 14 січня 1989 року, а саме з часу утворення Донецької обласної філії Товариства української мови ім.Тараса Шевченка (правонаступником якої сьогодні є Донецька обласна організація Всеукраїнського товариства "Просвіта" ім. Тараса Шевченка) – першої на Донеччині масової української національної громадської організації.

На численних лекційно-дискусійних засіданнях Донецької обласної філії Товариства української мови ім. Тараса Шевченка, які здебільшого відбувалися в аудиторіях філологічного, історичного, фізичного факультетів та головного корпусу Донецького державного університету, проводилися заходи за участю його рідних, учителів, викладачів, співробітників, письменників, науковців, істориків, громадських діячів.

А 30 серпня 1990 року осередок Товариства української мови Інституту прикладної математики і механіки НАН України (бо на той час керівництво обласного ТУМу виключило мене з членів саме за ініціативу вшанування Василя Стуса та Олекси Тихого на всеукраїнському рівні), обласна організація УРП провели першу Всеукраїнську конференцію в пам'ять про Василя Стуса. Вона пройшла в Донецькому державному університеті, колишньому Сталінському педінституті, де з 1954 до 1959 року він навчався. На ній спогадами про спільні невольничі літа поділився Василь Овсієнко. Станіслав Чернилевський розповів про зйомки фільму про поета-правозахисника, а також про те, як потрібні сьогодні взірці високого духа, приклади подвижництва, досмертної жертовності, які явили нам Тихий, Литвин, Валерій Марченко, Стус. Виступили також: Володимир Шевченко – ректор університету, Дмитро Стус – син поета, на той час народні депутати Верховної Ради СРСР – поети Дмитро Павличко і Іван Драч, поетеса та громадський діяч Галина Гордасевич, Стусів однокурсник Анатолій Лазаренко, колишній політв'язень, філософ Євген Сверстюк.

Другого вересня на центральному майдані Донецька, який і досі носить назву Леніна, був проведений мітинг. Саме 1990 року на цій першій конференції та мітингу, який відбувся до 5-ї річниці з дня загибелі Василя Стуса, було ухвалено: присвоїти ім'я Василя Стуса відкритій 1 вересня 1990 року першій в Донецьку українській школі № 65, відкрити меморіальну дошку на приміщенні філологічного факультету Донецького університету, перейменувати вулицю імені ката України Павла Постишева на вулицю ім. Василя Стуса, спорудити пам'ятники Стусові і Тихому. Донецькому університету запропоновано було розглянути питання про можливість подальшого перебування у стінах вишу професора Іллі Стебуна, який написав донос у КГБ та виступив свідком звинувачення на судилищі Руденка і Тихого в Дружківці 26 червня 1977 року...

Ухвала була передана керівництву Донецької міської ради. Відтоді розпочалася серйозна, планомірна робота громадськості і влади з увічнення пам'яті та популяризації творчості Василя Стуса на Донеччині.

За 23 роки на Донеччині зроблено чимало.

У вересні 1990 року встановлено меморіальну дошку на приміщенні школи №23 в селищі Кондратіївка Горлівської міської ради, де вчителював Василь Стус з серпня 1961р. до березня 1963р. В історико-краєзнавчому музеї школи є відділ, присвячений Василю Стусу.

У вересні 2001 року на приміщенні філологічного факультету Донецького національного університету відкрито меморіальну дошку Василеві Стусу (скульптори – Леонід Брінь, Віктор Піскун), де він навчався з 1954 по 1959 рік.

У вересні 2001 року Донецьким академічним музично-драматичним театром здійснена інсценізація "Побачення у часі" за твором Василя Стуса "Листи до сина". Тоді ж за кошти Донецької обласної державної адміністрації закуплено 1050 примірників книги Василя Стуса "Листи до сина" для шкіл та бібліотек Донеччини. Коштом Донецької обласної державної адміністрації видано збірники доповідей всіх науково-практичних Стусівських конференцій.

В 2006 році встановлено меморіальну дошку в приміщенні газети "Донбас", де він працював літературним редактором з 26 березня по 26 жовтня 1963 року.

2006 року встановлено меморіальну дошку на будівлі колишньої загальноосвітньої школи №75 м. Донецька, яку закінчив у 1954 році Василь Стус. У ній створено музейну кімнату Василя Стуса (з 1 вересня 2008 року ця школа офіційно ліквідована, а приміщення віддано в оренду вищому навчальному закладу – Міжрегіональній академії управління персоналом (МАУП)).

Першого вересня 2001 року названа іменем Василя Стуса перша в м. Донецьку гімназія з українською мовою навчання, створена на базі ЗОШ №107 м.Донецька. Тепер вона називається "Донецька гімназія імені Василя Стуса Донецької міської ради", і в ній відкрито кімнату-музей Василя Стуса.

В 1992 році в м. Сніжне іменем Василя Стуса названо одну з вулиць.

2008 року до 70-річчя з дня народження поета відкрито меморіальну аудиторію на філологічному факультеті Донецького національного університету.

Тоді ж з нагоди ювілею поета названо іменем Василя Стуса сквер, розташований напроти головного входу в Донецький національний університет.

У музеї Донецького національного університету є експозиція, присвячена життєвому і творчому шляху Василя Стуса.

У Донецькому національному та Слов'янському державному педагогічному університетах постійно виконуються курсові, дипломні, магістерські роботи з проблематики творчості Василя Стуса, проводяться літературно-музичні заходи, урочистості з нагоди дня народження, вшанування пам'яті Василя Стуса.

Щорічно в Слов'янському державному педагогічному університеті до дня народження проводяться Стусівські читання, а 2007 року відбулася презентація книги "Діалоги з Василем Стусом або спроба дотику до незбагненного" кандидата філологічних наук Володимира Півня та аспіранта цього ВНЗ Сергія Горбатенка, який пише дисертацію про творчість Василя Стуса.

Зроблено немало, але й нереалізованого досить. Наприклад, вибір місця для пам'ятника поетові. Запропоновано було десятки місць, проте їх забракували. Нарешті влада запропонувала, щоб пам'ятник було споруджено на землі університету, оскільки там навчався поет.

17 грудня 2008 року, за клопотанням ректора, трудового колективу ДонНУ та обласної "Просвіти" виконавчий комітет Донецької міської ради ухвалив нарешті рішення про встановлення напроти головного корпусу Донецького національного університету на проспекті Гурова пам'ятника – погруддя Василя Стуса і облаштування студентського сквера ім. Василя Стуса. Для сквера Донецька міська рада передала в постійне користування університету земельну ділянку площею 305 кв.м. Це було зроблено в рамках заходів із вшанування 70-річчя Василя Стуса. Тоді ж були виділені кошти на виготовлення погруддя Стуса (скульптор – Заслужений діяч мистецтв України Борис Довгань). Але оскільки рішення виконавчого комітету Донецької міської ради видано надто пізно – тільки 27 грудня, то виділені цільові кошти були переховані 25 грудня в бюджет. ДонНУ своїми коштами оплатив виготовлення проекту облаштування сквера. Через кризу в 2009 році кошти на пам'ятник не повернули, в 2010 році зняли з посади ректора академіка Володимира Шевченка, а до його наступників – трьох в.о. ректора годі було звертатися.

15 травня 2012 року Верховна Рада України ухвалила Постанову "Про відзначення 75-річчя з дня народження видатного українського поета, політв'язня, Героя України Василя Стуса". На виконання постанови розпорядженням від 19.03.2013р. голови Донецької обласної державної адміністрації Андрія Шишацького було утворено оргкомітет з підготовки і проведення заходів. На жаль, в оргкомітет потрапили дві особи, які роблять все, від них залежне, щоб ім'я Стуса стерти з пам'яті людей, – проректора з науково-педагогічної, виховної і соціальної роботи, доктора політичних наук Тетяну Мармазову та директора обласної бібліотеки імені Крупської Людмилу Новакову.

На третьому засіданні оргкомітету шостого серпня 2013 року було затверджено проведення 28 листопада 2013 року в Донецьку V Всеукраїнської науково-теоретичної конференції "Художнє слово Василя Стуса в контексті української та світової літератури". *(Подаємо інформаційне повідомлення про це та запрошуємо всіх охочих до участі.)* На засідання пані Мармазова не з'явилась, а передала електронною поштою ніким не підписане "рішення" ДонНУ, що пам'ятник Стусові ДонНУ не потрібний, бо у них уже є меморіальна дошка, а конференція уже проведена, що є неправдою. Все, що робить ця пані, протирічить рішенню виконавчого комітету Донецької міської ради від 17 грудня 2008 року. Це змусило мене направити на ім'я голови оргкомітету Андрія Шишацького та ректора ДонНУ Романа Гринюка заяву про виведення Тетяни Мармазової зі складу організаційного комітету та її заміну професійною і відповідальною особою. Ця пані – доктор політичних наук – договорилася до того, що пам'ятник Василеві Стусу не можна розташовувати на проспекті Ґурова, бо Ґурова "убили западенці", що є її вигадкою. Насправді родом із-під Калуги генерал Ґуров захворів на Запоріжжі, його перевезли в м. Донецьк, де він 25 вересня 1943 року помер у госпіталі, тому й похований в Донецьку. В оргкомітеті пані Мармазова розказує нечувані нісенітниці. Як послухати її, то й земля не належить університету, і працівники університету – проти пам'ятника Стусу, і цей пам'ятник завеликий для цієї ділянки землі, і мешканці прилеглих будинків проти пам'ятника Стусові, і що фінансування пам'ятника має здійснюватися за кошти університету, мало того, навіть поширює несусвітню олжу про те, що начебто V Всеукраїнська Стусівська конференція уже проведена в ДонНУ.

З відповіді Донецької облдержадміністрації я дізналася, що моя заява розглянута спільно з ректором університету Романом Гринюком і "з огляду на професійний і багаторічний досвід Мармазової ректорат підтверджує повноваження її як представника Донецького національного університету у складі оргкомітету". Отже, на превеликий жаль, протокольні доручення оргкомітету виконуватися в повному обсязі й надалі не будуть. Виконання рішення про спорудження пам'ятника під загрозою. Бо, як пише газета "Новини Донбасу" в статті "ДонНУ приютил сепаратистов и русских наци – фото", у приміщеннях ДонНУ регулярно проходять збориська проросійських націоналістичних радикальних організацій, в яких беруть участь

"Народе мій, до тебе я ще верну", картина Заслуженого діча мистецтв України Тараса Шевченка (нашого сучасника)

V Всеукраїнська науково-теоретична конференція "Художнє слово Василя Стуса в контексті української та світової літератури"

Донецький національний університет разом з Інститутом літератури імені Тараса Шевченка НАН України, Інститутом мовознавства імені О.О. Потебні НАН України, Інститутом української мови НАН України та Всеукраїнським товариством "Просвіта" імені Тараса Шевченка запрошують узяти участь у V Всеукраїнській науково-теоретичній конференції "Художнє слово Василя Стуса в контексті української та світової літератури", що відбудеться 28 листопада 2013 року в м. Донецьку.

Передбачено роботу таких секцій:

1. Філософсько-екзистенційний дискурс Василя Стуса.
2. Національно-естетичні концепти Василя Стуса.
3. Мовний світ Василя Стуса: новаторство та проблема авторського словника. Корпус текстів поета.
4. Епістолярій Василя Стуса: лінгвістичні дослідження.
5. Творчість Василя Стуса в контексті європейської культури.

Матеріали конференції будуть опубліковані в окремому збірнику наукових праць (для тих, хто бажає, матеріали можна подати до фахових видань "Актуальні проблеми літературознавства" та "Лінгвістичні студії" (наукометричне видання, (див. вимоги до оформлення за адресою: mova.dn.ua)).

Матеріали для друку просимо надсилати до 15 листопада 2013 року на адресу: Юлія Юріївна Волянська, кафедра української мови та прикладної лінгвістики, філологічний факультет, Донецький національний університет, вул. Університетська, 24, м. Донецьк, 83001, тел. для довідок +38 062 302 09 45.

Електронний варіант просимо надсилати на адресу: yzelen@bk.ru (тема: Василь Стус). Юлія Юріївна Волянська, відповідальний секретар: +38 (050) 948-68-57.

Оргкомітет

Мармазова, Корнілов, Чаленко… Тому змиритися з тим, що перед університетом буде пам'ятник Великому Українцю, справжньому Героєві України, який не міг примиритися зі становом приниження й упослідження представників української нації на рідній землі, виступив проти поступового і планомірного знищення української мови і культури, Мармазова, зрозуміло, не може.

Ще один фігурант оргкомітету – директор Донецької обласної бібліотеки Людмила Новакова – поширює вигадки, що приміщення Донецької обласної бібліотеки було побудовано завдяки Крупській і перейменовувати в імені Стуса бібліотеку ніяк не можна. Доказів немає. Але замість доказів пані Новакова незаконно проводить якісь опитування, збори колективу, інформує про те, що 26 лютого 2013 року 138 "нащадків Муравйова" – працівників бібліотеки імені Крупської – проголосували проти назви бібліотеки імені Героя України Василя Стуса.

Абсурдність ще й в тому, що в лютому цього року в цій бібліотеці імені Крупської, як знущання над здоровим глуздом, було розміщено "колекцію музейних предметів" з приватного яку відкривав у 2001 році тодішній голова Донецької обласної державної адміністрації, а тепер Президент України Віктор Янукович. Вони ще 2001 року зрозуміли велич і вагу Стуса – на відміну від сьогоднішніх чиновників, для яких Василь Стус рецидивіст і які ще досі діють у фарватері Москви та ніяк не встигають за Президентом України переорієнтуватися на українські цінності.

З огляду на дії теперішньої міської влади довголітня боротьба за встановлення в м. Донецьку пам'ятника Василеві Стусу та найменування однієї з вулиць іменем Василя Стуса, перейменуванням бібліотеки іменем Стуса триває. Сьогодні на розгляді в Донецькій міській раді перебуває протокольне доручення оргкомітету про перейменування невеличкої вулички Чуваської, де в будинку №19 жив Василь Стус, а тепер продовжує проживати його рідня. Відповіді ще немає, адже Мармазова там депутатом. Бо про Постишева й мови не може бути – такий він рідний нашим міським депутатам на кшталт пані Мармазової. А результатом 23-річної боротьби за перейменування вулиці імені ката України Постишева на вулицю імені

До меморіальної дошки Василя Стуса в Донецьку покладають квіти Петро КОНОНЕНКО, Левко ЛУК'ЯНЕНКО, Володимир ШЕВЧЕНКО – на той час ректор ДонНУ та Василь ОВСІЄНКО. 2008 рік

Донбаського історико-літературного музею В.Стуса, організованого керівником фонду Управління внутрішніх справ Олегом Федоровим. Хоча я просила розмістити експонати в Донецькому краєзнавчому музеї, а не в бібліотеці ім. Крупської.

Музей Стуса в будинку дружини Леніна?! Крупська для них важливіша за людину, яка віддала своє життя за звільнення від тоталітаризму, яка сміливо кинула виклик комуно-шовіністичній системі і тому вбита в енкаведистській катівні спецтабору особливого режиму "Перм-36"? Знущання над пам'яттю Стуса з нагоди 75-річчя вдалось. Якщо ще й додати, що на центральному місці серед експонатів розміщено картину Михайла Кушніра "Сє мі, Пресвята Богородиця": посередині портрети Шевченка і Стуса, далі зображені Юхим Звягільський, Йосип Кобзон, Рінат Ахметов, Микита Хрущов, Володимир Рибак…

Коли першого вересня 2013 року, у День знань, з робочим візитом у Донецьк прибув голова Верховної Ради України Володимир Рибак, скориставшись нагодою, я від імені обласної "Просвіти" звернулась до нього з клопотанням про допомогу, а саме, про збір коштів серед народних депутатів України на виготовлення та встановлення пам'ятника – погруддя Василя Стуса роботи київського скульптора Бориса Довганя та облаштування студентського скверa імені Василя Стуса, де буде встановлено пам'ятник. Сподіваюсь, що він виконає обіцяне, адже тоді саме Володимир Рибак, як Донецький міський голова, фінансував встановлення меморіальної дошки, Героя України Стуса є цьогорічна відповідь за квітень: "за п.7 – про перейменування однієї з вулиць ім'ям Василя Стуса (вул. Чуваська) повідомляємо, що Донецькій обласній організації "Просвіта" необхідно підтвердити джерело фінансування заходів по перейменуванню вулиці. Провести громадське обговорення про перейменування вулиці з громадянами, що проживають на цій вулиці. Одним з варіантів вшанування пам'яті Василя Стуса може бути присвоєння його імені новій вулиці в Калінінському районі або Петровському районі міста Донецька (Додаток на 4 аркушах формату А4)". На доданих ситуаційних планах проведено лінії, тобто спеціально на периферії Донецька будуть будувати вулиці, мабуть, без мешканців. Тож поки що край Стуса не чує! Як тут не згадати безсмертні рядки його поезій:

Отак живу: як мавпа серед мавп.
Чолом прогрішним із тавром
зажури
все б'юся об тверді камінні мури,
як їхній раб, як раб, як нищий раб.
Повз мене ходять мавпи чередою,
у них хода поважна, нешвидка.
Сказитись легше, аніж буть
собою…

Такі видатні особистості, як Василь Стус, наближали національне відродження України. І за це їм доземний уклін! І рано чи пізно крига скресне, вони будуть гідно пошановані, край їх почує, і в пам'яті народній назавжди саме такі як Василь Стус, а не їхні кати чи пігмеї, які сьогодні ходять у владі "як мавпи чередою", і знущаються над пам'яттю генія.

 ПРАВДА КЛИЧЕ

ОПЕРАЦІЯ "ЗАПАД"

Член фракції КПУ Євген Царьков якось заявив, що свого часу "мало НКВДисти розстрілювали націоналістів".

Очевидно, що для нехристів-комуністів, яскравим представником яких є Царьков та йому подібні, "розстрілювали мало", морили голодом мало, вивозили на Сибір мало, силоміць відправляли на "стройки века" мало – за третину століття знищили всього якихось сорок чи п'ятдесят мільйонів власних громадян, з яких добра половина були українцями. Ця червона гидь дотепер не хоче усвідомити своєї злочинної суті, а продовжує і далі брехати, обкрадати народ і державу та опаплюжувати справжніх борців за незалежність України. Тому не маємо права забувати про їхні злочини, а зобов'язані постійно тикати їхні окривавлені мармизи в ленінсько-сталінське минуле, щоб раз у раз показувати їм жахи більшовицько-енкаведистського правління.

Однією із таких немилосердних акцій комуністів проти українців Галичини була операція "Запад" – наймасовіша, проведена 1947 року в стислі терміни сталінська депортація, що стала справжньою етнодемографічною катастрофою. Підставою для її проведення стала постанова Ради Міністрів СРСР від 10 вересня 1947 року "Про виселення із західних областей УРСР членів родин оунівців". Цією акцією російські шовіністи хотіли знищити національно-визвольний рух в Західній Україні, позбавивши членів УПА опертя на місцеве населення, а також забезпечити вугільну промисловість СРСР робочою силою. Для цього було заплановано вивезти у Сибір, Казахстан, Далекий Схід близько 75 тисяч осіб із Західної України.

Для виконання урядової постанови був складений "План заходів МВС СРСР по перевезенню спецпереселенців із західних областей УРСР" та "План оперативних заходів по виконанню розпоряджень МВС СРСР №38/3-7983 про відправлення 50 ешелонів спецконтингенту із західних областей України". В Україні за виконання операції "Запад" відповідав "справжній українець" Лазар Мойсеєвич Каганович, що був у той час першим секретарем КП(б)У, а виконавчим керівником акції був призначений інший "українець у вишиванці" Микита Хрущов, член ЦК КП(б)У. Підготовка до проведення депортації проводилася надзвичайно ретельно, в умовах глибокої секретності. У плануванні були задіяні місцеві райкоми КП(б), райвідділи МВС і МДБ. Депортацію проводили МДБ та МВС УРСР.

Акція почалась 21 жовтня 1947 року о шостій годині ранку під безпосереднім керівництвом заступника міністра внутрішніх справ УРСР Дятлова. Вона тривала всього добу (у деяких областях через сніги розтягнулась на два дні). У заздалегідь підготовлених списках, з якими приходили до хат енкаведисти та партійні працівники, були вказані адреси та прізвища глав сімей. Виселяли всіх, хто на цей момент перебував у приміщенні. Люди могли взяти зі собою в дорогу мінімум необхідних речей. Потім їх везли до пересильних тюрем. Внаслідок операції "Запад" із Західної України виселили 76 192 особи. Серед вивезених: жінок – 35 152, чоловіків – 18 866, дітей – 22 174. Тисячі депортованих літніх людей і дітей померли під час транспортування та в перші місяці перебування в "отдаленных уголках необъятной Родины".

Про подальшу долю виселенців можемо дещо дізнатися із такого документа:

28 ноября 1947 г.
Совершенно секретно

ЗАМЕСТИТЕЛЮ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
СОВЕТА МИНИСТРОВ СССР
ТОВАРИШУ БЕРИЯ Л. П.

Согласно постановлению правительства из западных областей Украинской ССР переселено 26 460 семей активных националистов и бандитов. В соответствии с постановлением Совета Министров СССР №3214-10 50с от 10 сентября с.г. 21197 семей (61066 человек) направлены на работу в угольную промышленность восточных районов СССР. Остальные 5264 семьи или 15202 человека направлены в Омскую область и используются на промышленных предприятиях и в сельском хозяйстве.

Семьи спецпереселенцев, не имеющих в своем составе трудоспособных членов, которых можно было бы использовать на предприятиях угольной промышленности или на других предприятиях, испытывают крайнюю нужду в помощи продовольствием, одеждой и обувью. Проведенной органами МВД проверкой среди спецпереселенцев из западных областей Украины выявлено 3536 семей (7186 чел.), в составе которых не имеется трудоспособных членов.

В связи с тяжелым положением указанных семей спецпереселенцев МВД СССР считает необходимым на первое время в течение декабря 1947 года и 1-го квартала 1948 года оказать им безвозмездную помощь (яку і не думали надавати) продовольствием из расчета в день на одного человека: муки – 150 граммов, крупы – 50 граммов, соли – 15 граммов и сахара (только детям) – 15 граммов.

Министерство внутренних дел СССР считает также необходимым обязать Совет Министров Казахской ССР, Красноярский крайисполком и облисполкомы Кемеровской, Молотовской, Омской, Иркутской, Челябинской и Читинской областей в течении декабря 1947 года и января 1948 года принять все необходимые меры по устройству указанных семей в колхозах, совхозах, а также в промысловых артелях подсобных предприятий местной промышленности.

Министр внутренних дел СССР
С. Круглов
ЦГАОР СССР. Ф. 9479, оп. 1, спр. 372, арк. 74.

Як бачимо, незважаючи на таку досконалу підготовку до проведення операції "Запад", предки Царькова вивезли понад три з половиною тисячі сімей, що не мали працездатних членів. Для чого? На це дає пояснення наступний документ:

Секретно
Секретарю ЦК КП(б)У
товарищу Мельникову Л. Г.

Докладная записка о выселении семей
активных участников
ОУНовско-бандитского подполья
из Дрогобычской области

В соответствии с решением правительства, в Дрогобычской области органами Министерства государственной безопасности, при помощи областной партийной организации, проведено выселение семей активных участников ОУНовско-бандитского подполья.

В результате проведенной работы, выселено из области в отдельные районы Советского Союза 4.559 семей, в составе 14.486 человек, в том числе мужчин – 3.613 чел., женщин – 6.410 чел., детей – 4.463 чел.

По состоянию на 24 октября взято на учет рабочих лошадей, изъятых у выселенных семей, – 974, лошадей-молодняка – 134, молочных коров – 3220, быков и телят – 1972, свиней – 720, овец и коз – 387. Работа по упорядочению изъятого у выселенных семей имущества будет закончена к 27 октября.

Секретарь Дрогобычского Обкома
КП(б)У Горобец
ЦДАГОУ. Ф. 1, оп. 23, спр. 4963, арк. 21-23.

Отож людей вивезли голих-босих, зате скільки добра залишилося для комуністичної потолочі: харчі, будівлі, сади, меблі, одяг, худоба. А це ж м'ясо, можна жерти й жерти! Ось за такими можливостями грабувати, ґвалтувати, принижувати людей нинішні комуністичні голуби, царькови-симоненки й бануються.

Цими днями минає 66 років, відколи було прийняте рішення про проведення операції "Запад". Колишні репресовані, демократичні партії й організації планують засудити операцію "Запад" на загальноміському вічі, що відбудеться біля пам'ятника Тарасові Шевченку о 14 годині 20 жовтня 2013 року.

Лев ВЕЛИЧКО, Василь ШПІЦЕР

МИ СТАЛИ ВОЛІ НА СТОРОЖІ

ЖИТТЯ ЗА УКРАЇНУ

До 90-ї річниці з дня народження сотенного УПА Павла Когуча

Сьогодні багато хто вважає, що незалежну Україну ми отримали, наче якийсь подарунок, – без війни, без крові. Так, 1991 року, коли радянська імперія уже конала і не могла чинити спротив поневоленим народам, усе дійсно обійшлося мирно. Та шлях до свободи нам прокладали тисячі українських героїв, незалежність ми здобули дуже дорогою ціною, завдяки багатолітній боротьбі і жертовності найкращих. У горнилі цієї боротьби загинули мільйони українців, мільйони зазнали поневірянь на чужині, знущань і тортур у радянських таборах.

Коли 1942 року постала Українська Повстанська Армія, в її лави добровільно вступили найкращі, найпатріотичніші представники українського нарду, сотні тисяч молодих юнаків та дівчат, чоловіків та жінок. Коли після нацистів, що відступали, в Україну поверталися кремлівські імперіалісти, щоб відновити своє панування на наших землях, УПА зустріла і їх завзятим збройним спротивом.

Павло КОГУЧ

У лавах українського підпілля – здебільшого українська молодь, командири, які ще вчора були студентами, вчителями, робітниками чи селянами. Одним із них був Павло Когут. Він народився 9. вересня 1923 року в с.Павельче на Станіславщині (нині с. Павлівка, Івано-Франківська обл.).

Весною 1944 року Павло іде в УПА, і командування відправляє його на вишкіл до старшинської школи, прийняття до якої було обумовлено певними вимогами. Від кандидатів вимагалася закінчена освіта на рівні 6 класів гімназії, або 8 класів радянської десятирічки. Павло відповідну освіту мав, навіть встиг попрацювати вчителем. Після вишколу Павла призначили чотовим у складі сотні "Бойка" (Літопис УПА, т.19, ст.155).

Взимку 1945 року сотня "Бойка" зупинилася на ніч у с. Посіч. На світанку вартові побачили більшовиків, які оточували село. Становище сотні ускладнилось ще й тим, що не було чути наказів сотенного "Бойка". В бою, коли відсутнє єдине командування, існує великий ризик, що у підрозділі через неузгодженість дій може початися паніка, а це – перший крок до загибелі. Що сталося з сотенним, на той час не було відомо, а з'ясувати не було часу. Чотовий Павло починає віддавати накази, стрільці – їх виконувати.

В екстремальній ситуації він зумів тактично грамотно організувати сотню до відсічі ворога та поступового переходу в контрнаступ. Враховуючи це, командир куреня "Прут" доручає чотовому очолити сотню. Так, у бою в лютому 1945 року, Павло стає сотенним Української Повстанської Армії.

Новий командир, який вже в боях довів свою мужність, став незаперечним авторитетом для своїх бійців. Як зазначено в Літописі УПА, т.19 (ст.98), "Павло був стрункий, вродливий, гарно презентувався в колі старшин. Вояки його сотні висловлювалися про нього добре".

Сотня "Заведії", яку очолював старший булавний, а з 1946 року – поручник Павло, входила до структури Підкарпатського куреня "Скажені", яким до своєї загибелі 3 березня 1946 року командував Павло Вацик – псевдо "Прут". Під назвою "Скажені" в даному випадку слід розуміти шалену лють, яку відчували бійці до загарбників, і те завзяття, з яким вони боролися проти окупантів. Курінь підпорядковувався Станиславівському 22-у Тактичному відтинку УПА "Чорний ліс" під командуванням полковника Василя Андрусяка ("Грегіт", "Різун").

Сотня, як назва підрозділу, не означає кількісний склад бійців у 100 осіб. У різні періоди боротьби кількість сотні змінювався. У 1944–1945 роках повна сотня налічувала до 200 осіб. Ділилася вона на чотири чоти по чотири рої. Рій мав 11 воїнів. Окремо були рої – протипанцирний, гранатометників та тяжкого кулемета. В часи пізнішої боротьби з об'єктивних причин кількісний склад сотні зменшується.

До складу сотні "Заведії" здебільшого входили повстанці з Павелча, Вікторова, Ямниці, Тязева та інших навколишніх сіл. Відомо, що в лавах УПА боролися за волю України та свободу своїх народів також і чужинці. Цікавим є той факт, що у 1945 році у сотні "Павла" воював син Італії, уродженець Риму Августин Донніні, якого повстанці лагідно називали "Михасем".

На початку березня 1945 року Підкарпатський курінь під командою "Прута" проходив бойовим рейдом теренами Стрийщини. 11 березня сотенний Павло отримав наказ влаштувати засідку на більшовиків в районі с. Дідушиць Малих. У ніч на 25 березня після тяжкого багатокілометрового маршу курінь зупинився поблизу с. Майдан (з 1963 року – Міжгір'я, Богородчанського району). Недовго довелося відпочивати стрілецтву. Вартові, запримітивши ворога підняли відділ по тривозі. Стрільці відразу зайняли кругову оборону та через деякий час перейшли в контрнаступ. Противник панічно втік. Уранці курінь продовжив свій марш.

На початку березня 1945 року Підкарпатський курінь під командою "Прута" проходив бойовим рейдом теренами Стрийщини. 11 березня сотенний Павло отримав наказ влаштувати засідку на більшовиків в районі с.Дідушиць Малих. У ніч на 25 березня після тяжкого багатокілометрового маршу курінь зупинився поблизу с.Майдан (з 1963 року – Міжгір'я, Богородчанського району). Недовго довелося відпочивати стрілецтву. Вартові, запримітивши ворога підняли відділ по тривозі. Стрільці відразу зайняли кругову оборону та через деякий час перейшли в контрнаступ. Противник панічно втік. Уранці курінь продовжив свій марш. Сотня отримала наказ прикривати відхід відділу, забезпечити захист тилів від ворога. Біля села Присліп (з 1946 року – Луквиця) сотенному доповіли про велику кількість "куфайників" з лівого та правого флангів. Павло вислав до курінного зв'язківця, а сам став готувати підрозділ до опору. І не дарма, бо за кілька хвилин сотня прийняла бій, що тривав півтори години, доки Павло не отримав від курінного наказ до відступу. Трьох побратимів, загиблих у цій сутичці, повстанці забрали з собою. (Літопис УПА, т.3, ст.221).

Вже через кілька днів після повернення зі Стрийщини та Коломийщини до рідного для партизан Чорного лісу Підкарпатський курінь отримав від командира Тактичного відділку "Різуна" наказ вибити із села Посіч спецвідділ НКВД, який кількістю близько 200 чоловік там "закквартирував".

Розвідка доповіла, що у Посічі більшовики зупинилися у школі та трьох хатах. Було визначено місця розташування вартових. Після детального планування операції сотня "Змії" сотенного "Сокола" отримала наказ ліквідувати ворога, що знаходився у школі, сотня "Заведії" під командою "Павла" з боку Станіславова здійснювала удар по трьох хатах.

Рівно о десятій годині вечора автоматна черга по ворогу сотенного "Павла" стала сигналом до початку бою. Вогонь командира був відразу підхоплений усіма повстанцями. В розпал бою сотенний "Павло" отримав серйозне поранення у праву руку. Куля зайшла в плече і вийшла біля ліктя. Пораненого привели в землянку до "Різуна". В той час командир був із своєю дружиною Євгенією Андрусяк, з якою Павло вже був знайомий. Кількома місяцями раніше, коли в січні 1945 року "Різун" був поранений, Євгенія вирішила іти до чоловіка в Чорний ліс. В околицях Надвірної її прилучили до сотні Павла, що поверталася із бойового завдання. Сотенний супроводжував дружину командира до Посіча. (Є.Андрусяк, Спогади, ст.34–35).

Поранений сотенний приходив до рідного села, щоб зробити перев'язки, почистити рани. Надавав йому допомогу лікар залізничної лікарні Недільний, якого спеціально привозили до села. Очевидно, що цей хірург неодноразово допомагав партизанам, бо згодом був ув'язнений. (Нариси з історії села Павелча (Павлівки), ст. 91). Деякий час лікував "Павла" лікар "Берест" – Ярослав Мартинець, студент 5 курсу Львівського університету

Літом 1945 року до штабу "Різуна" завітав керівник крайового проводу ОУН "Роберт" із членами Проводу. "Роберт" вручив йому Золотий Хрест Бойової Заслуги ІІ кляси за півсотні боїв з німцями та наказ про надання військового звання майора. За низку вдало проведених боїв, зокрема в селі Завій, тоді ж Срібним Хрестом Бойової Заслуги І кляси був нагороджений курінний "Прут" і Бронзовим Хрестом Бойової Заслуги – сотенний Павло і поручник "Сапер". (Реабілітовані історією. Книга І, – м.Івано-Франківськ: Місто НВ, 2004 р.). Про те, що Павло був удостоєний такої високої нагороди, зазначено також і у Літописі УПА (т.3, ст.37). Командування Тактичного відтинку та крайового проводу ОУН належно оцінило відвагу та військову грамотність молодого сотенного у проведених боях.

У третьому томі Літопису УПА зазначено, що поручник Павло 22 березня 1946 року очолив курінь "Месники" (Літопис УПА, т.3,ст.153). Цей факт підтверджено політвиховником куреня "Чайкою" у його спомині "За кров моїх друзів" (Літопис УПА, т.3, ст.127).

Сотенний Павло Когуч був переконаний, що вчинення самосуду, невиправдані локальні акції супроти окремих, іноді невинних осіб – це не метод шляхетної визвольної боротьби воїнів УПА. Будь-які питання він намагався вирішувати виважено та розсудливо і відразу припиняв дії тих, хто неправильно розумів свою роль у русі опору. В перервах між боями сотенний писав статті до повстанського журналу "Чорний ліс". Це стало цінним першоджерелом у дослідженні бойового шляху сотні.

Як учитель, Павло Когуч завжди пам'ятав про важливість освіти для майбутньої міцної незалежної держави. З цього приводу цікавими є спогади жителя села Вікторів Федора Бибика, опубліковані в газеті "Галичина" 15 січня 1993 року: "Пригадую, як ще школярами зібралися ми влітку однієї неділі і пішли в ліс. Там зустрілися з двома партизанами УПА сотенним Павлом Когучем (псевдо "Павло") і "Ґордієм" (Іван Харанзюк). Вони покликали нас, розпитували в який клас ходимо, як вчимося, питали табличку множення і наказали: "Хлопці, вам треба добре вчитися, бо Україні потрібні розумні люди". На кінець нашої розмови Павло сказав нам такі слова: "Ми посвятили себе боротьбі за волю України і знаємо, що як один загинемо, але віримо, що на наших кістках постане незалежна Україна".

14 лютого 1951 року. Це день героїчної загибелі сотенного УПА, керівника Станіславівського надрайонного проводу ОУН Павла Михайловича Когуча. Разом із побратимами Ярославом Ґлумом та повстанцем на псевдо "Олесь" Павло перебував у схроні в лісі між Павлівкою та Вікторовом. Троє повстанців не дались ворогові до рук. Зрадив героїв керівник пропаганди Станиславівського надрайонного проводу ОУН Козакевич на псевдо "Байденко". (В.Сергійчук "Український здвиг: Прикарпаття. 1939–1955. – К.Українська видавнича Спілка, 2005, ст.735.) Кожен був жертвою радянської репресивної машини. Жити хотіли усі. Тільки кожен сам обирав свою стежку. Хтось шлях боротьби і смерті героя, хтось нікчемне життя з тавром зрадника. І, можливо, не один з тих численних сексотів доживав свій вік у муках совісті за загублені молоді життя українських патріотів, згублену власну душу.

Не забувають у селі свого героя і нині. У 2008 році побачила світ книга спогадів "Павло Когуч – сотенний УПА". Вулиця, де народився сотенний, носить його ім'я. На цій вулиці розташована Павлівська школа, учні якої щороку разом із вчителями відвідують місце загибелі героїв. У центрі патріотичного виховання м. Івано-Франківська існує портретна галерея борців за волю. Знайшов тут своє місце і портрет сотенного Павла.

У "Павлівському вальсі", що є свого роду візитівкою села, лунають такі слова:

В нас до могил святих УПА
Живі кладуть вінки.
А слава сотника Павла
Безсмертна на віки.

Людина живе, доки її пам'ятають. Доки ми будемо згадувати борців за волю, будемо ходити до місць їхньої слави, доти вони будуть жити в наших серцях.

Іван КОГУЧ,
с. Павлівка,
Івано-Франківська область

ПОГЛЯД

КОЛИ ВТРАЧАЄТЬСЯ ПРИВ'ЯЗАНІСТЬ ДО РІДНОГО

Володимир ГЕТЬМАН,
кандидат географічних наук,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

У природі все старіє: тварини і рослини, люди і етноси, культури, ідеї і пам'ятники. І все, перетворюючись, відроджується відновленим; завдяки цьому діалектичному закону розвивається наша праматір – біосфера.
Лев Гумільов

Взаємодія етносу з природним середовищем у найістотніших рисах простежується в основному на рівні села й охоплює не лише виробничу, а й духовну сферу. На прив'язаності до сільської місцевості формувався менталітет українського етносу. Втрата цієї прив'язаності рівнозначна втраті ідентичності корінного народу, який споконвіку жив на землях сучасної України.

В основі ідентичності кожного народу (етносу) лежить прив'язаність людей, що їх складають, до тих місць, де промайнуло дитинство, відбулося формування характеру та самосвідомості. На нинішньому етапі еволюції народи Землі – і на індивідуальному, і національному рівні – в силу об'єктивних і суб'єктивних причин (транснаціональні форми економічних відносин, міжетнічні шлюби, мобільні засоби зв'язку тощо) катастрофічно втрачають свій родоначальний зв'язок з тими місцями, де жили їхні предки і пращури.

Людина від народження є породженням (продовженням) ландшафту, в якому закорінене її генетичне минуле, де поховані її найближчі (у часі) і більш давні родичі. Як з грудним молоком, через колискову пісню мати передає риси свого характеру малій дитині (не кажучи вже про генетичну визначеність), так рідний від народження край формує протягом певного, більш-менш тривалого часу ментальні риси підростаючого покоління і загалом нації (етносу, субетносу). У теперішній час дитина разом з батьками часто змінює місце проживання (сім'ї військових, вчителів тощо). Зрозуміло, що частіша "передислокація" людей у ранньому віці робить їх космополітами.

Живописна природа, наприклад, середньовічної України (XVI–XVIII ст.) формувала своїми мальовничими (екологічно чистими) пейзажами, безмежними краєвидами самобутній характер українця, впливала на його матеріальну і духовну культуру, надихала людей на пісенну творчість, лягала барвистими вишивками на білому полотні. Навіть характер вишивки віддзеркалював місцеві природні умови. Рослинний орнамент був властивий для рівнинних територій, геометричний – для гірських з їх гострими лініями хребтів. Мальовнича природа втілювалася у барвистих народних костюмах. Що не регіон, то свій крій, свої особливості у стилі одягу. Воістину, без поетичної краси української природи не можна уявити самобутній національний ландшафт! Ніколи не забувається, наприклад, вранішній сивий туман, який білою пеленою стелиться понад водним плесом ставка чи озера, а потім, під першими променями сонця, пливе над водою легкими білими хмаринками.

Тепер повсюдно змінена природа стала надзвичайно одноманітною, що позначилося на людському характері, стилі одягу, поведінці людей, які нівелюються, втрачають індивідуальність, колоритність, стають стандартними. Зникають самобутні риси, глибоко закорінені в родоплемінні язичницькі часи.

Не менш руйнівний вплив на самосвідомість людини має сьогодні міський спосіб життя (урбанізація). Місто створює, певною мірою, матеріальний комфорт. Але збіднює духовно. Урбанізований міський ландшафт вже не має такого багатющого енергетичного потенціалу, як у минулому – природний. Можливо, міський спосіб життя і забезпечує задоволення культурних (естетичних, розумових тощо) запитів людини. Але його руйнівна дія на самобутню, національну ідентичність трагічна. Вихована "на асфальті" дитина обділена тим духовним багатством, яке давало людині українське село у найкращі часи своєї історії.

Повертаючись до суспільного буття, зазначимо, що в житті людина піддається дії другого закону термодинаміки (спрямованість потоку енергії в один бік). Виходячи з цього, можна пояснити зменшення під впливом глобалізації сили притягання ("гравітації") до рідного місця. Оскільки зростає ентропія, то спостерігається дисипація, розсіювання недоброякісної енергії. Слабне так званий Дух Землі (за Тейяр де Шарденом). Віддаляючись від рідного (краю, домівки, мови), людина стає меншовартісною, навіть більше – космополітом у прогресуючій формі.

Через страх, боячись за своє "я" (втрата чиновницького крісла, посади, суспільної репутації, сімейного благополуччя тощо) ми не помічаємо знищення себе як етнічної сутності, а щонайгірше – втрачаємо контроль над навколишнім середовищем, руйнування якого, за словами відомого англійського дослідника історії Арнольда Дж. Тойнбі, було одним із чинників зникнення не тільки етносів (народів), а й цілих цивілізацій.

Стосовно контролю над природним середовищем варто хоча б побіжно нагадати про теорію людського капіталу, автор якої німецький вчений Т. Шульц отримав Нобелівську премію. Відповідно до цієї теорії на нейтралізацію опору природи витрачається людський капітал (знання, досвід тощо), стočується життєва енергія людини, аж поки не встановиться нова рівновага з навколишнім середовищем.

Втрата людського капіталу здійснюється насамперед у двох випадках. Перший – коли чинить опір змінена людиною природа і до неї треба пристосовуватися. І другий випадок – коли виникає конфлікт (дисгармонія) з природою при поселенні людини (вимушеному чи добровільному) в нове для неї середовище. На загальноетнічному рівні спостерігається найжахливіше. Піддавшись опору зовнішнього середовища, представники етносу стають інертними, вироджуються. Етнос перетворюється на релікт, втрачаються його творчі сили.

Коротко нагадаємо і з'ясуємо сьогоднішнє трактування і розуміння найбільш вживаних у суспільстві і науці понять: народ, нація, етнос (субетнос, суперетнос). Крім цих понять, науковці використовують ще терміни: "народність", "плем'я", "рід" тощо. Останні відомі як такі, що існували до капіталістичного і соціалістичного способів виробництва (суспільно-економічних формацій). Поняття нації виникло з появою капіталізму. Народності, зокрема, європейські (французи, англійці, голландці тощо) на історичній арені з'явилися у часи середньовіччя (IX ст.).

Нація – народ, що має спільну територію, походження (спорідненість), історію, мову, релігію, звичаї, традиції, економіку, подібний спосіб мислення тощо. Однак поняття нації не постійне, не догматичне і як соціальна (ідеальна) система з часом змінюється. В його розуміння сьогодні вже, мабуть, треба включати і рівень розвитку продуктивних сил (економіки), рівень матеріального забезпечення (добробут) та освіти населення, тривалість життя людей тощо. У цьому відношенні далеко не еквівалентними будуть соціально-економічні показники націй країн розвинутих (Канада) і країн, що розвиваються (Бангладеш), чи з перехідною економікою, до яких віднесено Україну.

Даному трактуванню дуже вдало імпонує підсумовуюче визначення, яке наводить Петро Кононенко у монографії "Національна ідея, нація, націоналізм": "нація – продукт довготривалого процесу еволюції, в ході якого справляли вплив різні чинники".

У побуті, серед людей, більш вживаний термін народ, ніж нація. Він більш загальний, не несе національного навантаження. Щоб таке означення йому надати, додають прикметник, наприклад, український народ. Тільки чи завжди і наскільки це означення відповідає національній (справжній) суті народу? Воно також змінюється з часом залежно від соціальних умов, що склалися. У такому випадку вдаються до глибших і точніших, у науковому розумінні, понять, наприклад, етнос, субетнос тощо.

Відтак звернемося до авторитетного вченого-етнолога Л. Гумільова. У нього для етносу найбільш вирішальна ознака – стереотип поведінки. Він наводить цікавий приклад. У трамваї п'яний хуліган (лихословить, рветься до бійки). На зупинці заходять четверо чоловіків: росіянин, кавказець, татарин, латиш. Їхня реакція? Росіянин "одноплемінникy" поспівчуває і запропонує вийти, поки не забрали. Кавказець дасть по зубах, татарин скромно відійде в бік, а латиш зателефонує у міліцію. Отже, маємо чотири стереотипи поведінки, що репрезентують відповідні етноси.

У чому ж тоді відмінності нації від етносу? Нація – більш практичне поняття, етнос – більше науковий термін і поняття. Нація може включати різні етноси (з переважанням одного – елітного, корінного). Етнос становить собою відносно однорідну людську спільноту (популяцію) і як складова частина може входити до складу нації (включаючи, і на правах автономії). Загалом, питання співвідношення понять етносу і нації є доволі складним, заплутаним (особливо у теперішній час) і потребує окремішнього розгляду.

Науково доведено, що ідентифікація етносу зі своєю землею відбувається передусім у суб'єктивній, глибоко підсвідомій сфері. Л. Гумільов розумів розвиток етносу та біосфери як взаємозумовлений процес. Нація (етнос) і природне оточення, в якому проходив етногенез, для нього були поняттями єдиними і нероздільними. Етнос у людини – те саме, що прайд у левів, – зазначав вчений. Це форма існування виду Homo sapiens. Виходячи з вищезазначеного, можна розглядати ідентичність етносу як функцію поведінки людей, що його складають.

Американський екофілософ Родерік Неш "копає" ще глибше: незаймана, рідна природа (базис) плекає націоналізм, виховує патріотичні почуття (надбудова). У книзі "Дика природа і американський розум" він пише, як американці XIX ст., не маючи порівняно з Європою іншого предмета гордості (культурні традиції, багата історія), взяли за основу свого націоналізму винятковість і величність дикої природи на американському континенті. Хто знає – можливо, звеличування власної природи, відчуття національної гідності за її красу стало тим фундаментом, на якому виросла велика сила духу американського народу.

З природничого погляду в основу глибокого патріотизму нашої нації, її великої любові до своєї країни варто класти меланхолійну красу і невинну чарівність розкішної української природи. Нині, однак, ця природа знищується, що, зрозуміло, позначається на патріотизмі "перемішаних" (по крові) українців. Хто з нас скаже: я є українець – так само як, наприклад, б'ючи рукою в груди, вигукне поляк: єстем поляк? Хіхікання почуєте від наших розбещених студентів. Немає в більшості з них гордості за належність до своєї нації.

Тобто патріотизм не став і досі в незалежній Україні свідомою колективною ідеєю. Хтось колись сказав, що з великих націй, англієць любить свій край мов жінку (про яку повинен дбати), француз – як коханку (якій готовий посвятити все, навіть життя), а німець, як стару матір (яку повинен утримувати). Ми ж любимо (якщо є таке почуття) свою Україну як неньку, яка немов стара мати з села, повинна возити сину у міську квартиру сало та огірки.

Однак, через те, що людина – плоть від плоті генетично походить від своєї землі, вона не може відмежуватися від природних умов, в яких народилася і сформувалась як особистість. Від батьківської землі вона отримує живильні соки, наснагу для творчості, інтуїтивні імпульси для духовних пошуків.

З природознавчого погляду, вищезазначене є достатньо аргументованим підтвердженням відомих екологічних закономірностей: принципу єдності організму та умов його існування, правилу відповідності умов середовища генетичній приреченості організму. Людина в основі своїй – біологічний вид, і про це треба пам'ятати. Відомий російський вчений-історик, почесний академік Петербурзької АН Василь Ключевський з цього приводу сказав так: "Людина – це найвизначніша тварина у світі".

Треба сьогодні визнати: відбувається трансформація національного ландшафту у неприйнятну для української душі субстанцію. Якщо дотримуватися думки, що мудрість і моральне здоров'я нації, її розвиток визначаються тим інтелектуальним та енергетичним потенціалом, який вона отримує генетично від природи, то найважливішою умовою вигідного ходу етногенезу за "українською програмою", стабільним чинником формування елітної української нації, буде збереження (на заповідних територіях) і відродження втраченого природного (етнічного) ландшафту. На тлі духовної експропріації (останнім часом – мовної війни) це допоможе позбутися генетичної, соціальної та культурної мутації.

Закінчення на 8-й стор.

 ЮВІЛЕЙ

МУЗИКА ЗВУЧИТЬ

До 100-річчя Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського

20 вересня в Великому залі Національної музичної академії України концертом Великого студентського симфонічного оркестру під орудою диригента Ігоря Палкіна розпочалися урочистості з нагоди 100-річчя всесвітньо відомого музичного закладу нашої країни.

Виступом колективу, який прославився на Берлінському фестивалі віртуозним виконанням 24 каприсів Ніколо Паганіні, Академія розпочала трьохмісячну фестивальну серію концертів, присвячену видатній події в музичному житті України. У виконанні талановитої молоді прозвучали знамениті твори Петра Чайковського, який доклав багато зусиль, щоб цей музичний заклад, що нині носить його ім'я, з'явився сто років тому в Києві. Зовсім не випадково ними стали П'ята симфонія, яку ще називають Українською за використання в ній мелодик українських народних пісень, і знаменитий Перший концерт для фортепіано та симфонічного оркестру. За роялем був гість з Москви, відомий піаніст Романенко.

Про українське походження Петра Ілліча – з полтавського козацького роду Чайки, часте перебування композитора у родині на своїй малій батьківщині – Полтавщині та щиру любов, як і в ще одного знаменитого вихідця з цих країв Миколи Гоголя до своєї Батьківщини – України, нагадав присутнім на презентації Герой України, академік Анатолій Авдієвський. Ректор Національної музичної академії Петро Рожок, який докладає чимало зусиль для поліпшення стану навчальних класів та проживання студентів, вітаючи присутніх у залі, запрошених на відкриття випускників й теперішніх студентів, зачитав привітання від Президента України Віктора Януковича. А серед випускників найпрестижнішого музичного вузу в різний час були: Іван Козловський, Григорій Верьовка, Євгенія Мірошниченко, вищезгаданий Анатолій Авдієський і багато інших виконавців, чиї імена стали візитними картками музичної культури України у всьому світі.

Під час наступних концертів, присвячених ювілею Академії, слухачі матимуть змогу насолодитися високим мистецтвом її випускників – лауреатів престижних міжнародних конкурсів, які з успіхом виступають і в Україні, і в престижних залах усього світу.

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

 ПОГЛЯД

КОЛИ ВТРАЧАЄТЬСЯ ПРИВ'ЯЗАНІСТЬ ДО РІДНОГО

Духовний контакт людини з природою включає засадничий, кровний зв'язок її з "малою батьківщиною", рідною оселею, рідним подвір'ям... Це особливо властиве чутливому українському характеру. Бувало, через ностальгію (туга за батьками, рідною землею тощо) "консервативний" українець марнів, сивів на чужині. Водночас від розлуки з рідним тверднув, гартувався його характер. На цьому патріотичному почутті історично зростала любов українця до Батьківщини.

Оскільки, як зазначалося, ідентифікація етносу із своєю землею лежить у підсвідомій сфері, то питання "розлуки з рідною хатою" має ще багато непізнаного, недослідженого. Так, через екологічну катастрофу, пов'язану із зникненням Аральського моря, етноси, що претендували на цю територію (росіяни, казахи та ін.) повтікали. Залишилися на цій землі лише каракалпаки як автохтони. Ця земля історично залишилась невід'ємним елементом їхнього буття, частиною долі. Тобто проявився Дух Землі. Подібне спостерігаємо у чорнобильській зоні відчуження, де й досі проживають люди, яким ця земля дорожча понад усе.

В Україні Дух Землі (прояв високої єдності, незайманості природи і збереження історичного ландшафту – кургани, городища тощо) нині знівечений, затоптаний до стану агонії. Так, у перші роки незалежності України, після загадкової смерті (вересень 1993 р.) знаного археолога Б. Мозолевського (знахідкою віку стала його всесвітньо відома золота пектораль, розкопана у 1971 р. біля м. Орджонікідзе у Товстій Могилі) були варварськими методами розграбовані теперішніми вандалами ("чорними" археологами) скіфські кургани (на одній Дніпропетровщині їх було до 40 тис.).

Згідно з філософсько-релігійним вченням пантеїзму природа одухотворена Богом (Природа-Бог). Відтак, ми, як діти Матері-землі, перебуваємо у прямій залежності від її здоров'я, екологічного стану. Із втратою рідних, особливо батьків, втрачаємо частку самих себе. Отже, зберігаючи природний ландшафт, в якому живемо, рідну природу, де увібрали генетичний код, зберігаємо себе як народ, як етнічну спільноту.

Вище зазначене є ілюстрацією, практичним втіленням закону відомого, але мало шанованого нині вченого Сергія Подолинського про те, що енергія Сонця (фотосинтез) через хлібороба, що працює на землі, перетворюється в життєві блага і духовну надбудову суспільства. Енергія одухотвореного Всесвіту найбільше фокусується у менш зміненій людиною сільській місцевості, а також на збережених природно-заповідних територіях.

На закінчення, з екологічної позиції, зазначимо, що різноманіття і стійкість природних екосистем (мальовничість збереженої природи) визначають їх продуктивність (врожайність), а життєвість соціальних системних утворень забезпечує ефективність праці і духовний потенціал людей. У підсумку все це провокує енергетичний заряд, пасіонарність, силу національного характеру народу.

З часів трипільської культури (Аратти), Руської (київської) держави, Гетьманщини земля українська отримувала і зберігає понині позитивну інформацію (матеріали археологічних розкопок, літописні свідчення тощо) про людей, які життєво переймалися суспільною організацією своєї держави, піклувалися про її соборність, велич і могутність серед народів і країн тодішньої ойкумени. Ще відтоді наша земля "інфікована вірусом" державотворення, ідеєю боротьби за незалежність, за соборну Україну.

Сила землі – в її духовній енергії. Чорна рілля осіннього поля, як прообраз нашої гіркої минувшини, дарує живильні соки зеленим весняним паросткам. Дух землі у чорному хлібі, який споживаємо, у материнському молоці, в характері маленької дитини, у мудрості і волі нової генерації України!

Закінчення. Початок на 7-й стор.

Володимир ГЕТЬМАН

 ВІТАЄМО З ОДРУЖЕННЯМ!

21 вересня поєднали свої долі двоє молодих конгресівців – Володимир Бойко та Руслана Ковалик. Хоча і проживали вони у різних районах: він на Яворівщині, вона на Городоччині, та звела їх в одну сім'ю любов до Бога, України та одне до одного. Познайомились вони на одному з вишколів рік тому, а сьогодні стали на весільний рушничок.

Побратими з КУНу щиро вітають молоду пару з одруженням!

Нехай любов утвердить віру,
Взаємність зміцнить почуття,
Цей незабутній день весілля,
Візміть з собою у життя!

Любомир МІКЛУШ,
голова осередку КУН
с.Суховоля

 НАША МОВА КАЛИНОВА…

ЯК МИ ГОВОРИМО І ПИШЕМО

НЕПРАВИЛЬНО	ПРАВИЛЬНО
Паперова волокита…	Паперова тяганина…
Джентельмен…	Джентльмен…
Зневіра в завтрашній день…	Зневіра в завтрашньому дні…
Смокче під ложечкою…	Смокче під грудьми…
Приймати роди…	Приймати пологи…
Висококультурна людина…	Дуже культурна людина…
На даному етапі…	Тепер…
Зворотна дорога…	Дорога назад…
Мебельний магазин…	Меблевий магазин…
Він надто мнітельний…	Він надто помисливий…
Надав статистику…	Подав статистику…
Намічено заходи…	Накреслено заходи…
Освоїти мову…	Опанувати мову…
Позбавитися спеціалістів…	Втратити фахівців…
Смакувати плоди перемоги…	Втішатися перемогою…
Минає безнаказанно…	Минає безкарно…
Високопарно…	Пишномовно, високомовно…
В обнімку…	Обійнявшись…
Гірше всього…	Найгірше…
Згідно розкладу дня…	За розкладом…

Підготувала Марія ВОЛОЩАК

Практичні посібники Марії Волощак **"Особливості правопису, відмінювання та походження імен"**, **"Неправильно – правильно. Довідник з українського слововживання"**, **"Збірник мовностилістичних порад лінгвістів, літературознавців, публіцистів"**, **"Складні випадки правопису та відмінювання прізвищ і географічних назв"** можна замовити тел. 044-353-19-77, моб. 095-718-98-00, 068-789-59-12, e-mail: voloschak@yandex.ru

Видавець Конгрес Українських Націоналістів
Засновник та шеф-редактор Степан Брацюнь
Редакційна колегія Іван Белебеха, Іван Головацький, Ярослав Радевич-Винницький.

Адреса редакції: 01001, вул. Хрещатик, 21, пом. 111, м.Київ; тел./факс (044) 279-78-08
e-mail: nacija@ukr.net

Адреса видавця: 01004, вул. Антоновича, 36, м. Київ, тел./факс 235-37-61

Реєстраційне свідоцтво: Серія КВ № 7970, видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 08.10.2003 р.
Передплатний індекс: 09715
Банківські реквізити: СПД Брацюнь Степан, р/р №26008013932801 у філії "Центральне регіональне управління ВАТ "Банк "Фінанси і кредит", ТОВ м. Київ, МФО 300937, ЄДРПОУ 2305606776

Газету набрано і зверстано у комп'ютерно-видавничому центрі Конгресу Українських Націоналістів.
Газету видруковано у ТОВ "Поліграфічна компанія "Інтерекспресдрук"
Замовлення №
Наклад 14 000 прим.
Ціна договірна

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9